

स्तीक्ष्णत ४ प्रकरणे काव्यप्र० । १ साभावयभेदे स च
प्रसूतनामकेन कृत्विजा गेयः सास्त्रः प्रथमो भागः ।
प्रसूतवर्गं देवता प्रस्तावमन्वायतां छा० उ० । तस्य देवता
च ब्रह्मरूपः प्राणस्तैषोक्तः ।

प्रस्तावना स्त्री प्र+स्तु-षिच्-ल्यट् । १ प्रारम्भे जटा०
“सायं वाचचरितप्रस्तावनाद्विहङ्गः” वीरच० । प्रस्ताव-
नवति प्र+स्तु-षिच्-ल्यु । नाटकाङ्गे प्रारम्भायंके
प्राप्तये स्त्री तद्ध्वजभेदादिकं सा० द० उ० तच्च प्राप्तय
शब्दे ७६६ उदादो दृश्यम् ।

प्रस्तिर न० प्र+स्तु वा० क कृत इत्थं रपरत्वं च । पञ्चवा-
दिरचिते वचनीये शब्दर० । [१ संकृते श्वनिते च ।
प्रस्तीत(म) लि० प्र+स्तु-कर्मणि क्त । तस्य मोवा सप्तवारणच ।
प्रस्तुत लि० प्र+स्तु-कर्मणि क्त । १ प्रकरणप्राप्ते २ प्रासङ्गिके
३ उपस्थिते ४ उदाते ५ प्रतिपक्षे ६ प्रकर्षेण श्रुते च ।

प्रस्तुते लि० प्र+स्तु-कर्मणि क्त । १ अन्तरिते लिङा० । २ प्रकर्षेण
विकारिते लि० ।

प्रस्तोतृ लि० प्रस्तु-कर्मणि क्त । १ प्रकर्षेण स्तोत्ररि
२ सास्त्रः प्रथमभागगायके कृत्विग्भेदे पु० अष्टादाशब्दे
८१४० दृश्यम् । प्रस्तोतृर्हितं तत्केदं वा च । प्रस्तोत्रिय
तत्प्राये सामप्रथमभागे तत्सम्बन्धिन्यत्र च लि० ।

प्रस्थ लि० प्र+स्था-कर्मणि क्त । १ प्रकर्षेण स्थितिमुते शगन्तरि च प्रपूर्व-
कतिवर्तेर्गत्वत्वात् । २ सादृश्यवर्थांशरूपे परिमाणभेदे
पु० सादृश्यशब्दे ६५५ पु० दृश्यम् । ३ द्विधरावपरिमाणे
वेद्यकम् । आधारे पञ्चमे क । ५ पर्वतसमूहभागे
स्थितियोग्यस्थाने वागौ पु० न० । ६ चम्पितवस्तुनि मेदिनिः
७ विकारे च “दीर्घप्रस्थे समानश्च न कुर्वीतान्द्रं बुधः”
ब्रह्मवे० पु० न० च० १०१ च० । प्रस्थं पचति पच-ख सुम् ।
प्रस्थस्य च प्रस्थमितपाचके लि० ।

प्रस्थपुष्प उ० प्रस्थमिव पुष्पमस्य । १ मरुके अमरः २ अल्पपल
तुल्यं ३ अम्भीरभेदे लिङा० ।

प्रस्थल उच्यते राजसम्बन्धिन्यत्र देशभेदे भा० भी० ७५ च० ।

प्रस्थान प्र+स्था-भावे ल्युट् । १ जिगीषोर्बुद्धार्थगमने २ सम-
नमाले च प्रस्थानं वयं तयाऽस्थलं ठन् । प्रस्थान-
प्रतिपादके अन्ये यथा बुधिविरादीनां महाप्रस्थान-
प्रतिपादकः भारतान्तर्गतपर्वभेदः ।

कायं वयात् यात्रादिने स्वयं गमनासम्भवे दृष्टभेदानां
विप्रादिभेदे प्रस्थापनमाह उ० चि० पी० यथा
वचिः “तस्मिन् दृष्टे स्वयं प्रयागे प्रयोजनार्थे नि-

तया च देवात् । तत्रैव तस्मिन् गमनं च कार्यं स्त्रीया-
चानाज्ञापि तदुच्यमानम् राजमार्तशब्दः । “प्रस्थाने
प्राज्ञायादीनां यत्प्रत्यक्षमयाऽऽयुधम् । मध्यामकफलं चैवं
प्रयत्नं दृष्टिकारणम्” वचिः “ये तातपलध्वजचाम-
रावविभूषणोष्णीमगजान्वराणि । आन्दोलिका रत्नर-
चाश्वारान् शय्यासनाद्यं मनसस्समीष्टम्” इति नार-
दोऽपि “अप्रयागे स्वयं कार्यं नपेक्ष्य भूपतिस्तथा ।
कुर्वीतस्मिन् गमनं स्वध्वजवाहनसंयुतमिति” “मेहाङ्गे-
हान्तरमपि गमसाहिं यात्रेति गर्गः सीम्नः सीमा-
न्तरमपि श्वश्रुवैषादिशेषनालम् । प्रस्थानं स्यादिति कथ-
यतेऽथो भरहाज एवं यात्रा कार्या बहिरिह पुरात्
स्याद्विषयो त्रयीक्षि” । “प्रस्थानमत्र प्रतुषां हि शतानि
पञ्च केचित्कृतद्वयसुशानि दशैव चान्ये । संस्थितो यं
दृष्टुं मन्दिरतः प्रयातो गन्तव्यदिक्षु तदपि प्रयतेन
कार्यम्” । “प्रस्थाने भूमिपादो दृष्टदिवसमभिव्याज्य
नैकल तिष्ठेत् सामन्तः सप्तरात्रं तदितरमनुजः पञ्चरात्रं
तथैव । ऊर्ध्वं गच्छेत्तु भास्तेऽप्यथ गमनदिनात् सप्तरा-
त्राणि पूर्वं चायज्ञी तद्दिनेऽथो रिष्विजयमनामेधुनं नैव
कुर्वीत् सुचि० । श्रीपार्तरपि “वसिष्ठं चैकल दृष्ट चितीयो
दिनाम्यथो सप्त च मण्डलीकः । यः प्राकृतः सोऽपि
न पञ्चरात्रं भद्रेण यात्रा परतः प्रयोज्या” । राजमा-
र्तशब्दः “प्राच्यामहानि सुनयः प्रवदन्ति सप्त यास्याम-
तीव शुभदानि दिनानि पञ्च । तीर्थेषु च पश्चिमादिदि
क्षितिनयकानां प्रस्थानकेषु दिवसद्वयसुत्तरस्याम्” प्रस्था-
नप्रकारमाह रुरुः “पूर्वं दक्षिणसुहृत् पदं यावाज्जरा-
धिपः । इति शतं पदं गत्वा शानमाकृष्टं संव्रजेत्” ।
करणे ल्युट् । २ मानं ३ उपदेशोपाये च यथा श्रुति-
कृतिन्यायप्रदर्शकम् उपनिषद्गुणोपाशीरकस्तत्पल-
यभाष्यरूपं प्रस्थानत्वम् । यथा वा माण्डोकायां पञ्च-
पादिकाभासतीप्रवृत्तिप्रस्थानत्वम् ।

प्रस्थापित लि० प्र+स्था-षिच्-पुक् कर्मणि क्त । १ मेरिते
हेमच० । २ प्रकर्षेण स्थापिते लि० ।

प्रस्थापिन् लि० प्र+स्था-गम्या० भविष्यति णिनि । १ भाषि
गमनकर्तरि । “प्रे स्थाः” उणा० इति णिच् । २ शन्तु-
मपि उज्ज्वलदत्तः । [भाष्यप्र० ।

प्रस्थिका स्त्री प्रस्थकदाकारोऽप्यस्याः ठन् । अण्वशततादा
प्रस्तुषा स्त्री क्लृपावाः क्लृपा उपो० । १ प्रवृद्धा ।
“क्लृपा च प्रस्तुषा चैव उतराप्रस्थ विह्वलाः” भा० च०